

El portal MERIDIÀ de l'Observatori de la Recerca Catalana

Llorenç Arguimbau

Observatori de la Recerca Catalana. IEC

llarguimbau@iec.cat

Aldara Cervera

Observatori de la Recerca Catalana. IEC

acervera@iec.cat

INTRODUCCIÓ

El seguiment i l'examen de la recerca, el desenvolupament i la innovació (R+D+I) d'acord amb criteris homologats internacionalment són necessaris per mesurar els resultats obtinguts a partir dels recursos invertits. El coneixement precís, actualitzat i complet dels *inputs* i *outputs* de la investigació possibilita l'elaboració de polítiques encertades i l'oportunitat en la presa de decisions. A més, la difusió i la comunicació científiques potencien la implicació del conjunt de la societat en aquestes actuacions. L'IEC ha fet una aposta decidida per aplicar aquests criteris als territoris de llengua i cultura catalanes mitjançant una nova estructura (Observatori de la Recerca Catalana, ORC) i un potent instrument tecnològic (el portal MERIDIÀ).

QUÈ ÉS L'ORC?

L'ORC és actiu des de l'any 2003 com una unitat de suport a l'elaboració de la segona edició dels *Reports de la recerca a Catalunya*. Aquest projecte consisteix en una sèrie d'informes periòdics elaborats per un equip d'investigadors reconeguts sobre cada una de les àrees científiques. Per encàrrec de la Generalitat de Catalunya, fins ara s'han elaborat dues edicions dels *Reports*, amb vint-i-quatre i vint-i-set informes respectivament, els quals es poden consultar a text complet al lloc web de l'IEC.

En els darrers anys, l'ORC ha consolidat la seva estructura, i ara s'integra jeràrquicament dins del Servei de Suport a la Recerca de l'IEC. Entre les seves funcions té:

— Donar continuïtat als *Reports* (està prevista una tercera edició).

— Oferir un servei d'informació especialitzada per a l'anàlisi, la planificació, la coordinació i la difusió de les activitats de R+D+I dins el sistema de ciència i tecnologia catalanes.

— Avaluar i difondre les activitats científiques dutes a terme pel mateix Institut (programes, actes acadèmics, publicacions, etc.).

Actualment, hi treballem tres documentalistes, una biòloga i un informàtic, sota la direcció acadèmica del secretari científic. Tant la creació dels *Reports de la recerca a Catalunya* com la de l'ORC responen a una de les finalitats formulada en els Estatuts de l'IEC, en els quals es destaca el paper fonamental de la institució de contribuir a la planificació, la coordinació, la realització i la difusió de la recerca, en les diferents àrees de la ciència i la tecnologia.

Aprofitem les Primeres Jornades Catalanes de Revistes Científiques (1JCRC) per mostrar en públic per primer cop el projecte MERIDIÀ, actualment en fase de finalització i proves, ja que aquesta plataforma també contribuirà a la difusió de les revistes científiques catalanes.

QUÈ ÉS MERIDIÀ?

MERIDIÀ (Mesurament de la Recerca, el Desenvolupament i la Innovació) és el portal web desenvolupat per l'ORC i el Servei d'Informàtica en el darrer any i mig. Es tracta d'un servei d'informació especialitzada per a l'anàlisi, la planificació, la coordinació i la difusió de les activitats R+D+I dins el sistema de ciència i tecnologia catalanes.

Des de la perspectiva rigorosa, central i independent de l'IEC, pretén ser una iniciativa col·laborativa, amb la voluntat d'integrar i compartir informació amb els altres agents, facilitant-los un coneixement exhaustiu sobre el nostre entorn científic i tecnològic.

QUINS SÓN ELS OBJECTIUS ESTRATÈGICS?

Els objectius estratègics de MERIDIÀ són els següents:

— Avaluar el desenvolupament de les diferents àrees de la ciència i la tecnologia a

partir d'informes quantitativs, fonamentals per a la presa de decisions operatives per part de polítics, gestors i científics.

— Posar a disposició de la comunitat científica i de la societat en general un sistema d'instruments de treball i fonts d'informació sobre l'estat de l'activitat investigadora catalana. I per tant, també contribuir a la difusió del nostre coneixement científic i tecnològic.

A QUIN PÚBLIC S'ADREÇA?

L'ORC, a partir d'aquests objectius, està pensat per donar un servei especialitzat a:

- Càrrecs polítics de les administracions públiques
- Rectors i vicerectors de les universitats públiques i privades
- Directors i caps dels organismes, instituts i centres de recerca
- Gestors i tècnics en política científica i tecnològica a les administracions públiques, universitats, organismes de recerca, empreses, etc.
- Investigadors especialitzats en la descripció, l'anàlisi i la prospectiva de les diferents activitats de R+D+I (producció científica, patents, etc.)
- Comunitat científica i societat en general.

QUIN ÉS L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ?

MERIDIÀ vol observar de manera global i detallada l'evolució dels diversos camps de la ciència i la tecnologia, però sense fer sistemàticament una anàlisi o avaluació comparativa entre institucions, grups o investigadors.

- Abast cronològic: comença l'any 2000 (en determinats informes, arriba al 1996)
- Abast geogràfic: tota activitat de R+D+I desenvolupada a Catalunya, País Valencià i Illes Balears, i s'estableixen comparacions estatals i internacionals.
- Classificacions: es treballa a partir d'una classificació d'àrees científicotècniques basada en la dels *Reports*, que presenta equivalències amb la resta de taxonomies existents (àrees del Ministeri d'Educació i Ciència, àmbits del Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica, etc.).

QUINES SÓN LES FONTS D'INFORMACIÓ?

Les dades s'obtenen a partir de dues categories bàsiques de fonts d'informació:

- Convenis per a la transferència d'informació amb la Generalitat de Catalunya, les universitats i altres organismes públics i privats vinculats a la recerca.
- Processament sistemàtic de fonts informatives primàries (resolucions dels butlletins oficials, estadístiques, registres administratius, etc.) i secundàries (memòries dels plans nacionals, informes, etc.).

QUINA INFORMACIÓ S'HI POT CONSULTAR?

Des d'una perspectiva global del sistema R+D+I català, l'usuari de MERIDIÀ pot consultar informació sobre els conceptes següents (cal registrar-se prèviament per accedir a la major part de dades):

- Entitats de recerca: vuit mil agents, entre els quals hi ha departaments universitaris, instituts, centres i grups de recerca, empreses, etc.
- Context socioeconòmic: dades estadístiques sobre despesa interna en R+D+I, personal total, etc.
- Recursos humans: professorat universitari, investigadors en formació, personal d'altres centres, convocatòries europees, estatals i autonòmiques, etc.
- Recursos econòmics: cinquanta mil expedients d'activitats finançades per institucions privades o administracions públiques (Programa Marc de la Unió Europea, Pla Nacional R+D+I, Pla de Recerca i Innovació de Catalunya) i executades per universitats, empreses, instituts d'investigació, centres tecnològics, etc.
- Recursos materials: infraestructures i equipaments, biblioteques, etc.
- Resultats: publicacions (entre les quals nou-centes revistes científiques), deu mil tesis doctorals, set mil patents, etc.

COM S'ORGANITZA LA INFORMACIÓ?

La potència i flexibilitat de MERIDIÀ respon a una estructura constituïda per quatre components tecnològics fonamentals:

- Base de dades, desenvolupada en ORACLE.

- Aplicació d'administració per gestionar les dades, els usuaris i el portal.
- Eina d'exploració per crear informes (Data Warehouse).
- Portal web per ordenar i difondre la informació, que incorpora un cercador de text lliure a la base de dades (desenvolupat basant-se en el motor LUCENE).

Des del punt de vista de l'usuari, la informació de MERIDIÀ s'organitza a partir de tres modalitats bàsiques de consulta:

- Informes dinàmics sobre dades estructurades
- Documents (memòries, informes, estudis, etc.)
- Cerca textual.

Cada modalitat de consulta i cada informe presenta una detallada explicació metodològica, amb el contingut, fonts d'informació, etc. A més, s'ofereixen serveis d'enllaços web seleccionats i de notícies d'actualitat.

CONCLUSIONS

A través de MERIDIÀ, l'ORC vol ser un observatori interactiu que pot facilitar als seus usuaris les dades i els instruments de consulta i anàlisi. La finalitat és impulsar la ciència als territoris de llengua i cultura catalanes a partir d'un coneixement aprofundit dels recursos invertits i dels resultats obtinguts.

Els punts forts del projecte són:

- Servei pensat per a ser una eina útil als usuaris especialitzats en la presa de decisions.
- Innovació, iniciativa pionera sense models a seguir (R+D²).
- Ús intensiu de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
- Consulta dinàmica i permanentment actualitzada.
- Solidesa i neutralitat de la informació.
- Compromís de respecte a la legislació vigent, sobretot pel que fa a la protecció de dades personals.
- Compromís i respecte als acords pactats en els convenis signats amb les institucions col·laboradores.

Per tant, es tracta d'una iniciativa ambiciosa, fruit de la voluntat ferma de l'IEC i de la col·laboració intensa entre documentalistes i informàtics, oberta a la cooperació i a la interacció amb la resta d'agents. En aquest darrer sentit, la interoperabilitat dels diferents sistemes especialitzats en informació sobre R+D+I és la que permetrà obrir grans

potencialitats de futur.